

Pest-Budától maig**Alkalmazotti
kérdések**

Az új, egyesített Budapest főváros végleges, kinevezett alkalmazottait most száz éve, 1873-ban tizenkilenc fizetési osztályba sorolták. De még ez a szélesnek látszó tagolás sem foglalt magában minden fővárosi dolgozót. A szociális (kórházi, árvaházi, dologházi, szegényházi) dolgozók, a tűzoltók, a gazdasági hivatal, a mérték-hitelesítő hivatal alkalmazottai addigi külön beosztásuk szerint működtek.

A vízvezetéki hivatal személyzetét is a fővárosi fizetési osztályokon kívül hagyták. Ez azonban nem jelentett hátrányt. A pesti vízvezetéki üzem első vezetője („gondnoka”) kezdetben — 1873 előtt — évi 2000 Ft fizetést kapott, ami tanácsnoki javadalmazásnak felelt meg. A fővárosi vízmű akkori (első) vezetőjének, Wein Jánosnak igazgatói címet adtak, és 1874-től fizetése 2500 Ft-ra emelkedett, vagyis a fővárosi tanácsnoki (III. fiz. osztály) javadalmazással maradt egyenlő.

A vízvezetéki igazgató műszaki helyettese, a „házfelszerelési felügyelő” fizetését ugyanakkor 1500 Ft-on hagyták, ami kissé alatta maradt a fővárosi VII. fizetési osztály 1600 Ft-os összegének. A harmadik vezető, a „számvezető” fizetése szintén addigi szintjén maradt: évi 1400 Ft-on, ami a fővárosi VIII. osztálynak felelt meg.

A későbbi többi fővárosi közművel nincs összehasonlítási alap. A pesti gázmű magántársaságként működött, fizetéseit nem hozta nyilvánosságra. Más szorosán vett közmű pedig nem volt.

A mostani „közműcsalád” távolabbi rokonairól csak kevés az adat. A főváros *főkerítészetét* akkor — elég alacsonyan — a X. fizetési osztályba sorolták (évi 1300 Ft fizetés+300 Ft lakbér). A kinevezett két kertész a XVIII. osztály szerint fejenként évi 600 Ft fizetést és 150 Ft lakbért kapott.

A két kinevezett *útmester* (XV. osztály) javadalmazása egyenként évi 900+200 Ft volt, a három *útfelügyelő* (XVIII. osztály) 600+150 Ft.

Hát hiszen maga a főváros kinevezett alkalmazottainak létszáma és összetétele is erősen különbözött akkor a későbbiekétől. A polgármestert és a két alpolgármestert csupán 44 főnyi központi fogalmazói gárda segítette. A tíz központi ügyosztály személyzete belőlük került ki. A tíz kerületi előjárót (akik eleinte fizetést nem is kaptak, csak évi „száz arany” tiszteletdíjat) 36 főnyi fogalmazási személyzet támogatta. Nagy létszámmal működött a számvezetőség (51 fő), a központi pénztár (letétpénztárral, gyámpénztárral együtt 25 fő), az adószámviteli és adóbehajtási szolgálat (94 főnyi létszámával a legnépesebb hivatal). Az országban mindenütt máshol az állam maga gondoskodott — saját költségén — az adóbehajtásról, csak Budapest végezte ezt városi személyzettel és városi pénzen. Az állam vezetői azonban úgy tartották, hogy a főváros ezzel viszonozza az államtól kapott nagyösszegű támogatásokat. Az új főváros rendezése, árvízvédelme (rakpartok), a Sugárút és a körutak sok állami pénzt emésztettek föl.

Nagy létszámmal foglalkoztatott a főváros mérnöki hivatala (44 főt; akkor a központi ügyosztályokban csak „jogászok” működtek.) A kerületi egészségügyi igazgatás 66 főt foglalkoztatott; ennek nagy részét a 26 kerületi bába jelentette.

Fontos feladatot töltött be a főváros ügyészsége (13 fő), levéltára (9 fő), statisztikai hivatala (6 fő). Az akkori — gépírás előtti — korban erős munkát végzett a központi iktató- és kiadó- (azaz leíró) hivatal (31 fő). A városi vámot 28 felügyelő kezelte, a vásárookra 16 főnyi személyzet ügyelt, a közvágóhíd ellátásával 12 fő foglalkozott.